

УДК 37.034:17:008:2-053.81(73)

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2025-3-2-34>

Наталія СТОЛЯРЧУК

кандидат філософських наук, доцент кафедри культурології, Волинський національний університет імені Лесі Українки, просп. Волі, 13, м. Луцьк, Волинська обл., Україна, 43025

ORCID: 0000-0003-4331-7051

Віктор ШОСТАК

кандидат історичних наук, доцент кафедри культурології, Волинський національний університет імені Лесі Українки, просп. Волі, 13, м. Луцьк, Волинська обл., Україна, 43025

ORCID: 0000-0002-4837-9633

Яна КОНДРАТЮК

студентка III курсу факультету культури та мистецтв, Волинський національний університет імені Лесі Українки, просп. Волі, 13, м. Луцьк, Волинська обл., Україна, 43025

ORCID: 0009-0009-1362-9346

Бібліографічний опис статті: Столярчук, Н., Шостак, В., Кондратюк, Я. (2025). Формування морально-етичних цінностей молоді в умовах американської культурної та релігійної парадигми. *Fine Art and Culture Studies*, 3-2, 257–265, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-3-2-34>

ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ МОЛОДІ В УМОВАХ АМЕРИКАНСЬКОЇ КУЛЬТУРНОЇ ТА РЕЛІГІЙНОЇ ПАРАДИГМИ

Стаття присвячена дослідженню складного процесу формування морально-етичних цінностей серед молоді в Сполучених Штатах Америки. Розглядається вплив домінуючої культурної парадигми, що характеризується індивідуалізмом, споживацтвом та плюралізмом, а також роль різноманітних релігійних інститутів у цьому процесі. Аналізуються як потенційні конфлікти, так і синергія між цими двома потужними соціалізаційними силами у вихованні молодого покоління.

Метою статті є аналіз процесу формування морально-етичних цінностей сучасної молоді в контексті американської культурної та релігійної парадигми. Дослідження спрямоване на виявлення ключових факторів, що впливають на цей процес, і їхнього впливу на ціннісні орієнтири молодих людей. Особлива увага приділяється взаємодії світських та релігійних аспектів у формуванні морального світогляду, а також впливу масової культури, освітніх інститутів та сімейного виховання.

Для досягнення поставленої мети застосовано **комплексну методологію**, що включає: теоретичний аналіз (вивчення та систематизація наукової літератури, філософських та теологічних концепцій щодо моралі, етики, цінностей, а також особливостей американської культурної та релігійної парадигми); порівняльно-історичний метод (дослідження еволюції морально-етичних цінностей в американському суспільстві та виявлення історичних передумов сучасних тенденцій); соціологічний аналіз (використання даних соціологічних опитувань, статистичних звітів та інших емпіричних матеріалів, що стосуються ціннісних орієнтацій американської молоді); контент-аналіз (аналіз релігійних текстів, публіцистичних матеріалів, творів масової культури (фільми, серіали, музика), що відображають морально-етичні дилеми та пропонують певні ціннісні моделі); системний підхід (розгляд формування цінностей як складної динамічної системи, в якій взаємодіють різноманітні елементи (сім'я, школа, церква, ЗМІ, соціальні мережі)).

Наукова новизна дослідження полягає у конструюванні комплексного, цілісного бачення процесу формування морально-етичних цінностей молоді в умовах багатфакторного впливу американської культурної та релігійної парадигми. Дослідження розширює розуміння впливу сучасних трендів масової культури, цифрових технологій та соціальних мереж на ціннісні орієнтири молоді, що є недостатньо висвітленим у існуючій науковій літературі, поглиблюється розуміння динаміки взаємовідносин між секулярними освітніми системами та релігійними інститутами у формуванні морального світогляду, враховуючи сучасні трансформації релігійності в США. Результати дослідження можуть бути використані для розробки ефективних програм та стратегій, спрямованих на формування та підтримку морально-етичних цінностей у молодіжному середовищі, як в освітній, так і в релігійній сферах.

Ключові слова: морально-етичні цінності, молодь, культура Америки, релігійна парадигма, індивідуалізм, споживацтво, плюралізм, соціалізація.

Nataliia STOLIARCHUK

PhD in Philosophy Sciences, Associate Professor at the Department of Cultural Studies, Lesya Ukrainka Volyn National University, 13 Voli Ave, Lutsk, Volyn region, Ukraine, 43025

ORCID: 0000-0003-4331-7051

Viktor SHOSTAK

PhD in History, Associate Professor at the Department of Cultural Studies, Lesya Ukrainka Volyn National University, 13 Voli Ave, Lutsk, Volyn region, Ukraine, 43025

ORCID: 0000-0002-4837-9633

Yana KONDRATYUK,

third year bachelor student of the Faculty of Culture and Arts, Lesya Ukrainka Volyn National University, 13 Voli Ave, Lutsk, Volyn region, Ukraine, 43025

ORCID: 0009-0009-1362-9346

To cite this article: Stoliarchuk, N., Shostak, V., Kondratyuk, Ya. (2025). Formuvannia moralno-etychnykh tsinnosti molodi v umovakh amerykanskoj kulturnoi ta relihiinoi paradyhmy [Formation of moral and ethical values in youth within the American cultural and religious paradigm]. *Fine Art and Culture Studies*, 3-2, 257–265, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-3-2-34>

FORMATION OF MORAL AND ETHICAL VALUES IN YOUTH WITHIN THE AMERICAN CULTURAL AND RELIGIOUS PARADIGM

This article investigates the complex process of forming moral and ethical values among youth in the United States of America. It examines the influence of the dominant cultural paradigm, characterized by individualism, consumerism, and pluralism, as well as the role of various religious institutions in this process. The analysis covers both potential conflicts and the synergy between these two powerful socializing forces in the upbringing of the younger generation.

The article aims to analyze the process of forming moral and ethical values in contemporary youth within the context of the American cultural and religious paradigm. The study seeks to identify the key factors influencing this process and their impact on the value orientations of young people. Special attention is given to the interaction of secular and religious aspects in shaping moral worldview, as well as the influence of mass culture, educational institutions, and family upbringing.

To achieve this goal, a comprehensive methodology was applied, including: theoretical analysis (studying and systematizing scientific literature, philosophical and theological concepts related to morality, ethics, values, and the specifics of the American cultural and religious paradigm); comparative-historical method (researching the evolution of moral and ethical values in American society and identifying historical prerequisites for contemporary trends); sociological analysis (utilizing data from sociological surveys, statistical reports, and other empirical materials concerning the value orientations of American youth); content analysis (analyzing religious texts, journalistic materials, and works of mass culture (films, TV series, music) that reflect moral and ethical dilemmas and propose certain value models); and systemic approach (considering value formation as a complex dynamic system in which various elements interact (family, school, church, media, social networks)).

The scientific novelty of this research lies in constructing a comprehensive, holistic view of the process of forming moral and ethical values in youth under the multifaceted influence of the American cultural and religious paradigm. The study expands the understanding of the impact of modern trends in mass culture, digital technologies, and social networks on youth value orientations, an area that has been insufficiently covered in existing scientific literature. It also deepens the understanding of the dynamics of relationships between secular educational systems and religious institutions in shaping moral worldview, taking into account contemporary transformations of religiosity in the USA. The results of this research can be used to develop effective programs and strategies aimed at forming and supporting moral and ethical values in youth environments, in both educational and religious spheres.

Key words: moral and ethical values, youth, American culture, religious paradigm, individualism, consumerism, pluralism, socialization.

Актуальність теми. Формування морально-етичних цінностей є фундаментальним аспектом розвитку особистості, що визначає поведінку, прийняття рішень та соціальну взаємодію молоді. У контексті Сполучених Штатів

Америци цей процес відбувається під впливом унікального поєднання потужних культурних та релігійних сил. Американська культурна парадигма, з її акцентом на індивідуальній свободі, матеріальному успіху та різноманітності,

створює специфічне середовище, в якому молоді люди формують свої уявлення про добро і зло, щастя і сенс життя. Водночас, релігійні інститути, представлені широким спектром конфесій та вірувань, відіграють значну роль у трансляції традиційних моральних норм та етичних принципів. Розуміння взаємодії та потенційних суперечностей між цими двома сферами є ключовим для аналізу особливостей морально-етичного становлення сучасної американської молоді.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Щодо формування морально-етичних цінностей молоді в умовах американської культурної та релігійної парадигми виявляє кілька ключових тенденцій та фокусів. Численні сучасні дослідження підтверджують зростання кількості молодих дорослих, які не ідентифікують себе з організованою релігією (т. зв. “nones”) (Notice, 2025). Це призводить до обговорення серед науковців, освітян, священників наслідків для формування морально-етичних цінностей, оскільки релігія ще до недавня традиційно відігравала значну роль у наданні етичних рамок. Дослідження Lyle Notice на Digital Commons Andrews University аналізує зростання кількості “nones” серед молодих дорослих у США та Канаді, а також їх вплив на зв’язок молоді з церквою та на визначення власної ідентичності. Навіть серед тих, хто залишається релігійним, спостерігається тенденція до більш індивідуалізованих та менш доктринальних релігійних вірувань, а також зростає толерантність до інших та новітніх неортодоксальних релігійних поглядів (Jensen, 2021).

Ряд сучасних досліджень підтверджує, що молоді люди, які активно беруть участь у житті релігійних громад, частіше демонструють про-соціальну поведінку, таку як волонтерство, емпатія та альтруїзм (Zammit, Taylor, 2023). Також у фундаментальних дослідженнях релігійних вчень та інститутів наголошується на тому, що вони ефективно надають молоді опіку та підтримку в навігації складними моральними питаннями (Smith, Denton, Faris, & Regnerus, 2005). Уже традиційно дослідники наголошують на вирішальній ролі сім’ї, яка залишається основним джерелом моральних цінностей, а батьки несуть відповідальність за передачу релігійної освіти та морального виховання своїм дітям (Abroto, Nugraheni, Awliyah, Rizka, 2022).

Багато сучасних дослідників акцентують увагу на значному впливі цифрової епохи на життя дітей та молоді, на їх світогляд і цінності. І хоча цифрові пристрої пропонують можливості для новітніх форм навчання та встановлення різноманітних соціальних зв’язків, вони також несуть ризики, такі як зниження особистої взаємодії, вплив шкідливого контенту та негативні наслідки для психічного здоров’я молоді (OECD, 2025). Водночас науковці відзначають, що цифрові технології сприяють активному обміну ідеями та культурними практиками, створюючи нові форми культурного самовираження та ідентичності серед молоді. Це впливає на формування цінностей, оскільки молоді люди взаємодіють з різноманітними культурними наративами (Nedashkivska, Zarichanskyi, Pugachov, Shostak, Stoliarchuk, 2024).

Для аналізу психологічних механізмів формування моральних цінностей залишається актуальною теорія морального розвитку Лоуренса Колберга, що описує стадії становлення морального мислення (Sanders, 2025).

Про релігію як культурний продукт і систему, яка формує та формується культурою, про складну і багатопланову взаємодію між релігією і культурою в контексті трансформації американської культурної парадигми йдеться у наукових статтях спеціального випуску MDPI – “The Interplay between Religion and Culture” (2024).

Загалом, сучасні наукові дослідження підтверджують складність процесу формування морально-етичних цінностей американської молоді. Хоча релігія продовжує відігравати значну роль для багатьох, тенденції секуляризації та індивідуалізації віри вимагають нових підходів до розуміння цього процесу. Цифрова епоха та глобалізована культура створюють як можливості, так і виклики для морального розвитку, підкреслюючи необхідність культурно-чутливих та системних підходів до виховання. Майбутні дослідження, ймовірно, продовжать фокусуватися на динаміці цих взаємодій, а також на розробці ефективних стратегій підтримки морально-етичного розвитку молоді в умовах постійних соціальних і культурних змін.

Метою статті є аналіз процесу формування морально-етичних цінностей сучасної молоді в контексті американської культурної та релігійної парадигми. Дослідження спрямоване на

виявлення ключових факторів, що впливають на ціннісні орієнтири молодих людей. Особлива увага приділяється взаємодії світських та релігійних аспектів у формуванні морального світогляду, а також впливу масової культури, освітніх інститутів та сімейного виховання.

Виклад матеріалу дослідження. Американська культурна парадигма уже традиційно характеризується індивідуалізмом, рівністю (хоча й з історичними та сучасними викликами в її реалізації), прагненням до свободи та віри у можливість людини (так звана «американська мрія»). Культ особистого успіху, конкуренції та підприємництва глибоко вкорінений у суспільній свідомості американців. У виданні University of Portland “American Values and Assumptions” (2024) коротко, але змістовно описані ключові американські цінності – індивідуалізм, рівність та орієнтація на досягнення. Такий акцент на індивідуальних досягненнях може призводити до формування цінностей, орієнтованих на особисту вигоду та матеріальне благополуччя, іноді за рахунок колективних інтересів або альтруїзму. Споживацтво, як невід’ємна частина сучасної американської економіки та культури, також має значний вплив на ціннісні орієнтації молоді. Постійне стимулювання до придбання нових товарів та послуг часто зумовлює формування виключно прагматичних цінностей, де володіння певними речами стає символом статусу та успіху. За таких умов відтісняються на другий план духовні цінності – співчуття та емпатія, соціальна відповідальність, альтруїзм і безкорисливість.

Плюралізм, що є ще однією характерною рисою моральної свідомості американського суспільства, з одного боку, сприяє толерантності та повазі до різноманітних поглядів та переконань. З іншого боку, він може створювати виклики у формуванні єдиної системи моральних координат для молоді. Відсутність загальноприйнятих етичних норм може призводити до релятивізму, коли моральні принципи сприймаються як суб’єктивні та залежні від індивідуальних або групових уподобань.

Засоби масової інформації та цифрові технології також відіграють важливу роль у формуванні ціннісних орієнтирів молоді. Реклама, кіно, телебачення та соціальні мережі транслюють певні моделі поведінки та цінності,

які не завжди сприяють розвитку високих морально-етичних якостей (OECD, 2025; Nedashkivska, 2024).

Релігія традиційно відігравала значну роль у формуванні моральних норм та етичних принципів у американському суспільстві (Lee, 2025). Різноманітні релігійні конфесії пропонують своїм послідовникам чіткі системи цінностей, засновані на священних текстах, традиціях та вченнях. Ці системи часто включають такі універсальні моральні принципи, як чесність, справедливість, співчуття, повага до ближнього та відповідальність. Релігійні інститути здійснюють морально-етичне виховання молоді через різноманітні канали: недільні школи, молодіжні групи, релігійні обряди та проповіді. Вони пропонують молодим людям не лише набір моральних правил, але й спільноту однодумців, підтримку та відчуття приналежності, що є важливим для їхнього соціального та емоційного розвитку (Smith, 2005).

Однак, вплив релігії на морально-етичні цінності молоді в сучасному американському суспільстві є неоднозначним. З одного боку, спостерігається тенденція до секуляризації та зниження рівня релігійності серед частини молоді. З іншого боку, багато молодих людей залишаються віруючими та активно залученими до релігійного життя, сприймаючи релігійні цінності як важливий орієнтир у своєму житті. Крім того, різноманіття релігійних вірувань в Америці інколи призводить до розбіжностей у поглядах на певні морально-етичні питання, такі як аборти, одностатеві шлюби, евтаназія тощо. Це створює додаткові складності для молоді у формуванні власної цілісної системи цінностей.

Система освіти в США, від початкової школи до університетів, історично мала певну взаємодію з релігійними цінностями. Проте, з розвитком світської освіти та акцентом на науковому знанні, роль релігії в навчальному процесі значно зменшилася. Сучасна освіта робить акцент на критичному мисленні, аналізі інформації та доказовій базі, що може призводити до переосмислення традиційних релігійних догматів серед молоді. Загалом, освітня система Сполучених Штатів Америки ґрунтується на принципах секуляризму, що забезпечує відокремлення державних шкіл від релігійного впливу. Перша поправка до Конституції США забороняє

запровадження офіційної релігії в державних навчальних закладах, що було підтверджено знаковим рішенням Верховного Суду у справі *Engel v. Vitale* (1962), яке заборонило обов'язкові молитви у школах. Це гарантує, що в державних школах релігійне навчання не є частиною обов'язкової програми (Романова, 2005).

Проте це не означає повну відсутність релігії в освітньому просторі. Релігійні питання можуть вивчатися в історичному, літературному або культурному контексті, наприклад, у курсах світових релігій, історії чи філософії. Водночас, дискусії щодо меж релігійного впливу на освіту тривають, особливо у випадках спроб включення креаціонізму до шкільних програм як альтернативи теорії еволюції в деяких штатах.

Незважаючи на секулярний характер державних шкіл, релігія відіграє критично важливу роль у сфері освіти через діяльність приватних та релігійних навчальних закладів. Численні релігійні школи та університети мають значний вплив на виховання молоді в США:

- католицькі школи, які часто перебувають під керівництвом Архієпископства або місцевих парафій, відомі своїм високим рівнем академічної освіти та дисципліни;
- протестантські та євангельські школи зазвичай акцентують увагу на біблійних цінностях та пропонують більш консервативне виховання;
- єврейські та ісламські школи інтегрують вивчення відповідних релігійних традицій та культурної спадщини до своєї навчальної програми.

Крім того, багато провідних університетів США, такі як Гарвард, Єль, Принстон та Джорджтаун, мають глибоке релігійне коріння, хоча сьогодні вони функціонують на світських засадах, зберігаючи при цьому повагу до свого спадку. Ці релігійні навчальні заклади не лише надають академічні знання, а й активно формують моральні та етичні цінності своїх студентів. Вони виховують покоління, яке нерідко займає активну громадську позицію, беручи участь у благодійних, соціальних та політичних ініціативах.

Таким чином, у США існує дуалістична освітня система, де державні школи дотримуються секуляризму, а приватні релігійні заклади пропонують альтернативну освіту, яка гармонійно поєднує академічні знання та духовні цінності.

Невід'ємною частиною громадського життя в США є релігійні організації, які виступають потужною рушійною силою волонтерських ініціатив та соціальних рухів. Вони не лише проповідують духовні цінності, а й активно залучаються до допомоги нужденним, боротьби за соціальну справедливість та розвиток суспільної солідарності. Релігійні громади організовують безліч волонтерських благодійних програм, у рамках яких надають допомогу бездомним, малозабезпеченим, літнім людям та мігрантам. Наприклад, такі великі організації, як Catholic Charities USA та Salvation Army, забезпечують тисячі американців їжею, житлом та медичною допомогою. Єврейські та мусульманські благодійні фонди також активно працюють у сферах соціального захисту та гуманітарної підтримки.

Крім того, під час стихійних лих, пандемій (як-от COVID-19) та соціальних потрясінь, релігійні громади швидко мобілізують свої ресурси для допомоги постраждалим. Наприклад, під час урагану «Катріна» у 2005 році церкви та релігійні благодійні фонди були одними з основних організаторів гуманітарної допомоги. Таким чином, релігійні організації в США виходять за межі своєї духовної місії, активно беручи участь у суспільному житті. Вони сприяють розвитку волонтерства, соціальної відповідальності та громадянської солідарності, надаючи допомогу тим, хто цього потребує, і впливаючи на формування моральних цінностей молоді.

Феномен секуляризації дедалі більше поширюється в США, суттєво змінюючи релігійний ландшафт країни. Все більше американців ідентифікують себе як нерелігійні (так звані "nones") або агностики, а відвідуваність церков продовжує знижуватися (Якобчук, 2025; Notice, 2025). Якщо в середині XX століття релігія відігравала ключову роль у суспільному житті, то сьогодні її вплив поступово слабшає. Основними причинами цього явища є зміни у світогляді молодого покоління, адже молодь дедалі частіше орієнтується на науковий підхід, критичне мислення та більш індивідуалізовані форми духовності. Вони менш схильні до традиційних релігійних практик, що пояснюється розширеним доступом до інформації, поширенням прогресивних ідей щодо прав людини, гендерної рівності та ролі релігії в суспільстві.

Ще однією причиною секуляризації духовної культури американців є політизація релігії, оскільки частина релігійних громад, зокрема консервативні християнські рухи, відкрито підтримують певні політичні сили, що викликає відторгнення та відчуження серед значної частини суспільства. Окрім цього численні скандали, пов'язані з фінансовими махінаціями, сексуальними домаганнями та зловживанням владою всередині церков, негативно впливають на довіру до релігійних інституцій.

Попри ці тенденції, релігія в США не зникає повністю, а радше трансформується. Деякі громади адаптуються до нових реалій, впроваджуючи сучасні підходи до духовного життя та змінюючи свою взаємодію з вірянами. Водночас активно розвиваються альтернативні форми духовності, такі як медитація, йога, містичні практики та особиста, індивідуальна віра, що не прив'язана до конкретних релігійних організацій. Все більше церков та релігійних організацій активно використовують цифрові технології. Це включає онлайн-служби, мобільні додатки для молитви, а також соціальні мережі для поширення духовних послань та залучення аудиторії. Ці інновації виявилися особливо ефективними для залучення молоді та підтримки зв'язку з вірянами, наприклад, під час пандемії COVID-19, коли особисті зібрання були обмежені.

Окрім цього релігійні лідери та громади поступово змінюють свої підходи до актуальних соціальних викликів, адаптуючи релігійні послання до потреб і цінностей нових поколінь. Це стосується питань гендерної рівності, прав ЛГБТК+ спільноти та соціальної справедливості.

Зростаюча мультикультурність американського суспільства зробила міжрелігійний діалог життєво важливим. У країні мирно співіснують різноманітні вірування: християнство, іслам, юдаїзм, буддизм, індуїзм, а також численні альтернативні форми духовності. Взаємодія між цими релігійними громадами сприяє зміцненню толерантності, взаєморозуміння та зменшенню конфліктів на релігійному ґрунті. Однак сьогодні, коли США залишаються релігійно різноманітною країною, загальна тенденція вказує на послаблення впливу традиційних релігійних інституцій та зростання секулярного світогляду серед населення, особливо серед

молоді. Релігія в Америці не зникає, а еволюціонує, інтегруючись у сучасне суспільство через інноваційні технології, посилену соціальну активність та розширене міжконфесійне співробітництво, демонструючи свою здатність до виживання та трансформації у мінливому світі.

Таким чином ми переконуємось, що взаємодія між американською культурною та релігійною парадигмами у формуванні морально-етичних цінностей молоді є складним та динамічним процесом. Іноді ці дві сили можуть доповнювати одна одну, наприклад, у пропагуванні таких цінностей, як чесність та відповідальність. Релігійні організації часто беруть участь у благодійній діяльності та соціальних ініціативах, сприяючи розвитку у молоді почуття соціальної відповідальності. Однак, існують і потенційні конфлікти між цінностями, що пропагуються культурною та релігійною парадигмами. Акцент американської культури на індивідуалізмі та матеріальному успіху суперечить релігійним вченням про смиренність, жертівність та духовні цінності. Споживацтво вступає в конфлікт з релігійними настановами про поміркованість та відмову від надмірностей. Плюралізм, хоча й сприяє толерантності, розмиває чіткі моральні орієнтири, які пропонують традиційні релігії. Молоді люди часто опиняються в ситуації необхідності узгоджувати ці різні впливи та формувати власну унікальну систему морально-етичних цінностей. Цей процес виявляється доволі складним і супроводжується внутрішніми конфліктами та пошуком власної ідентичності.

Формування морально-етичних цінностей молоді в умовах американської культурної та релігійної парадигми стикається з низкою викликів. Зростаючий вплив мас-медіа та цифрових технологій, секуляризація суспільства, розмивання традиційних сімейних цінностей – усі ці фактори ускладнюють процес морально-етичного виховання. Водночас, існують і певні перспективи для позитивного впливу на формування морально-етичних цінностей молоді. Освітні інститути можуть відігравати важливу роль у розвитку критичного мислення та здатності до морального судження. Релігійні організації можуть адаптувати свої методи роботи з молоддю, використовуючи сучасні комунікаційні канали та зосереджуючись на універсальних моральних цінностях. Сім'я залишається

ключовим агентом соціалізації, здатним передавати молодим поколінням важливі моральні принципи та етичні норми. Важливим є також сприяння діалогу та взаєморозумінню між різними культурними та релігійними групами, що може допомогти молоді розвинути толерантність, емпатію та повагу до різноманітності.

Висновок. Формування морально-етичних цінностей молоді в Сполучених Штатах Америки є складним та багатограним процесом, що відбувається під впливом потужної взаємодії американської культурної та релігійної парадигм. Індивідуалізм, споживацтво та плюралізм, характерні для американської культури, можуть як сприяти розвитку певних цінностей, так і створювати виклики для морально-етичного становлення молоді. Доступ до широкого спектру знань та різних світоглядів через освітні програми та інтернет сприяє формуванню більш індивідуалізованих релігійних або нерелігійних переконань. Молоді люди частіше ставлять під сумнів авторитети, включаючи релігійні інститути, і шукають власні відповіді на фундаментальні питання про життя, смерть та сенс існування. Водночас, університети та коледжі часто стають майданчиками для міжрелігійного діалогу та вивчення різних релігійних традицій. Це може сприяти кращому розумінню та толерантності між представниками різних віросповідань, а також спонукати молодь до більш глибокого дослідження власної віри або її відсутності. Американська культура, з її акцентом на індивідуалізмі, споживацтві та постійному інформаційному потоці, також суттєво впливає на формування морального кодексу молоді. Інтернет, соціальні мережі

та масова культура пропонують безліч альтернативних джерел сенсу та ідентичності, які можуть конкурувати з традиційними релігійними інститутами. Зростання кількості людей, які не ідентифікують себе з жодною конкретною релігією, є одним із найбільш помітних трендів серед американської молоді. Це не обов'язково означає повну відмову від віри, але часто свідчить про розчарування в організованій релігії, її інституційній структурі або соціально-політичній позиції. Молодь зберігає віру в Бога або духовність, але відмовляється від формального членства в церквах, мечетях чи синагогах. Водночас, сучасна культура також здатна сприяти відродженню або трансформації релігійних практик. Молоді люди знаходять нові способи вираження своєї віри через сучасне мистецтво, музику, соціальні ініціативи або онлайн-спільноти. Релігійні організації також намагаються адаптуватися до культурних змін, використовуючи нові технології та комунікаційні стратегії для залучення молодого покоління і продовжуючи відігравати важливу роль у трансляції традиційних моральних норм, хоча їхній вплив у сучасному секулярному суспільстві є неоднозначним.

Розуміння динаміки цієї взаємодії є ключовим для розробки ефективних стратегій морально-етичного виховання молодого покоління, здатного будувати справедливе та гуманне суспільство. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на вивчення конкретних механізмів впливу культурних та релігійних факторів на різні аспекти морально-етичного розвитку молоді та пошук ефективних шляхів гармонізації цих впливів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Коновальчук Є. Яке відношення у американських підлітків до релігії? Результати дослідження. *Слово про слово*. 15 вересня 2020 р. URL: <https://slovoproslovo.info/yake-v-dnoshennya-u-amerikanskih-p-dl-tk-v-do-rel-g-rezultati-dosl-dzhennya>
2. Романова О. Релігія в державних школах США: протистояння чи взаємодія? *Політичний менеджмент*. 2005. № 1. С. 122–126.
3. Якобчук А. Дослідження Pew Research: зниження релігійності в США сповільнилося, але загальний тренд триває. *Слово про слово*. 28 лютого, 2025. URL: <https://slovoproslovo.info/pew-research-religion-usa>
4. Abroto Abroto & Nugraheni Aninditya & Awliyah Rizka. The Role of the Family in the Moral Education of Children. *Jurnal Basicedu*. 2022. URL: https://www.researchgate.net/publication/360788381_The_Role_of_the_Family_in_the_Moral_Education_of_Children#full-text
5. American Values and Assumptions. University of Portland, 2024. URL: <https://www.up.edu/iss/advising-services/american-values.html>
6. Jensen L. A. The Cultural Psychology of Religiosity, Spirituality, and Secularism in Adolescence. *Adolesc Res Rev*. 2021 Jan 23. URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC7825388/>

7. Nedashkivska T., Zarichanskyi O., Pugachov V., Shostak V., & Stoliarchuk N. Analysis of cultural and identity transformations in the modern world. *Multidisciplinary Reviews*, 2024. 7 (10), 244. URL: <https://malque.pub/ojs/index.php/mr/article/view/3804>
8. Notice Lyle. Losing My Religion: Young Adults and the Impact and Implications of Secularism on Their Religion, *Journal of Adventist Youth and Young Adult Ministries*, 2025. Vol. 3, Article 10. URL: <https://digitalcommons.andrews.edu/jayyam/vol3/iss1/10>
9. OECD. How's Life for Children in the Digital Age?, OECD Publishing, Paris. 2025. URL: https://wwwh.oecd.org/en/publications/how-s-life-for-children-in-the-digital-age_0854b900-en.html
10. Pew Research Center. *Religion in America: Trends and Demographics*. 2021.
11. Reyes, Reylourd Sharing Christ with Young Urban Nones in Metro Manila. *Digital Commons @ Andrews University*, 2024. URL: <https://digitalcommons.andrews.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1548&context=jams>
12. Sanders Cheryl E. Lawrence Kohlberg's stages of moral development. *Encyclopedia Britannica*, 18 Jun. 2025. URL: <https://www.britannica.com/science/Lawrence-Kohlbergs-stages-of-moral-development> (accessed 19 June 2025).
13. Smith C., Denton M. L., Faris R., & Regnerus M. Soul Searching: The Religious and Spiritual Lives of American Teenagers. Oxford University Press. 2005. URL: https://www.researchgate.net/publication/272160282_Soul_Searching_The_Religious_and_Spiritual_Lives_of_American_Teenagers
14. The Interplay between Religion and Culture, MDPI, Special Issue, HM Publishers, 2024. URL: https://www.mdpi.com/journal/religions/special_issues/HZ8Q99M6NC
15. Lee Sarah. Understanding Doctrine in American Religion. *Number Analytics*, May 26, 2025. URL: <https://www.numberanalytics.com/blog/ultimate-guide-doctrine-religion-america>
16. U. S. Teens Take After Their Parents Religiously, Attend Services Together and Enjoy Family Rituals, Pew Research Center, Sept. 10, 2020. URL: https://www.pewforum.org/wp-content/uploads/sites/7/2020/09/PF_20.09.10_teens.religion.full_report.pdf
17. Zammit I., & Taylor L. K. A systematic review of the association between religiousness and children's prosociality. *Religion, Brain & Behavior*, 2023, 13 (4), 420–442. DOI: <https://doi.org/10.1080/2153599X.2022.2131892>; URL: <https://www.tandfonline.com/doi/ref/10.1080/2153599X.2022.2131892?scroll=top>

REFERENCES:

1. Konovalchuk, Ye. (2020). Yake vidnoshennia u amerykanskykh pidlitkiv do relihii? Rezultaty doslidzhennia. [What is the attitude of American teenagers towards religion? Study results] *Slovo pro slovo*. 15 veresnia 2020 r. URL: <https://slovoproslovo.info/yake-v-dnoshennya-u-amerikanskih-p-dl-tk-v-do-rel-g-rezultati-dosl-dzhennya> [in Ukrainian].
2. Romanova, O. (2005). Relihiia v derzhavnykh shkolakh SSHa: protystoiannia chy vzaiemodiia? [Religion in US public schools: confrontation or interaction?] *Politychnyi menedzhment*. № 1, 122–126 [in Ukrainian].
3. Iakobchuk, A. (2025). Doslidzhennia Pew Research: znyzhennia relihiinosti v SSHa spovilnylosia, ale zahalnyi trend tryvaie. [Pew Research study: decline in religiosity in the US has slowed, but the overall trend continues] *Slovo pro slovo*. 28 Feb. URL: <https://slovoproslovo.info/pew-research-religion-usa> [in Ukrainian].
4. Abroto, Abroto & Nugraheni, Aninditya & Awliyah, Rizka (2022). The Role of the Family in the Moral Education of Children. *Jurnal Basicedu*. URL: https://www.researchgate.net/publication/360788381_The_Role_of_the_Family_in_the_Moral_Education_of_Children#full-text [in English].
5. American Values and Assumptions (2024). University of Portland. URL: <https://www.up.edu/iss/advising-services/american-values.html> [in English].
6. Jensen, L. A. (2021). The Cultural Psychology of Religiosity, Spirituality, and Secularism in Adolescence. *Adolesc Res Rev*. Jan 23. URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC7825388/> [in English].
7. Nedashkivska, T., Zarichanskyi, O., Pugachov, V., Shostak, V., & Stoliarchuk, N. (2024). Analysis of cultural and identity transformations in the modern world. *Multidisciplinary Reviews*, 7 (10), 244. URL: <https://malque.pub/ojs/index.php/mr/article/view/3804> [in English].
8. Notice, Lyle (2025). Losing My Religion: Young Adults and the Impact and Implications of Secularism on Their Religion, *Journal of Adventist Youth and Young Adult Ministries*. Vol. 3, Article 10. DOI: <https://doi.org/10.32597/2993-9682> (Online) 2993-9674 (Print). 1046 URL: <https://digitalcommons.andrews.edu/jayyam/vol3/iss1/10> [in English].
9. OECD (2025). How's Life for Children in the Digital Age?, OECD Publishing, Paris. URL: https://wwwh.oecd.org/en/publications/how-s-life-for-children-in-the-digital-age_0854b900-en.html
10. Pew Research Center (2021). *Religion in America: Trends and Demographics* [in English].
11. Reyes, Reylourd (2024). Sharing Christ with Young Urban Nones in Metro Manila. *Digital Commons @ Andrews University*. URL: <https://digitalcommons.andrews.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1548&context=jams> [in English].

12. Sanders, Cheryl E. (2025). Lawrence Kohlberg's stages of moral development. *Encyclopedia Britannica*, 18 Jun. URL: <https://www.britannica.com/science/Lawrence-Kohlbergs-stages-of-moral-development> (accessed 19 June 2025) [in English].
13. Smith, C., Denton, M. L., Faris, R., & Regnerus, M. (2005). *Soul Searching: The Religious and Spiritual Lives of American Teenagers*. Oxford University Press. URL: https://www.researchgate.net/publication/272160282_Soul_Searching_The_Religious_and_Spiritual_Lives_of_American_Teenagers [in English].
14. The Interplay between Religion and Culture (2024). MDPI, Special Issue, HM Publishers. URL: https://www.mdpi.com/journal/religions/special_issues/HZ8Q99M6NC [in English].
15. Lee, Sarah (2025). Understanding Doctrine in American Religion. *Number Analytics*, May 26. URL: <https://www.numberanalytics.com/blog/ultimate-guide-doctrine-religion-america> [in English].
16. U. S. Teens Take After Their Parents Religiously, Attend Services Together and Enjoy Family Rituals (2020). Pew Research Center, Sept. 10. URL: https://www.pewforum.org/wp-content/uploads/sites/7/2020/09/PF_20.09.10_teens.religion.full_report.pdf [in English].
17. Zammit, I., & Taylor, L. K. (2023). A systematic review of the association between religiousness and children's prosociality. *Religion, Brain & Behavior*, 13 (4), 420–442. URL: <https://doi.org/10.1080/2153599X.2022.2131892>; URL: <https://www.tandfonline.com/doi/ref/10.1080/2153599X.2022.2131892?scroll=top> [in English].